

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 3

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
формування міжкультурної комунікації”,
м. Київ, МАУП, 24 травня 2011 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 ничий дім “Персонал”, 2010 —

Вип. 3 : Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: формування міжкультурної комунікації”, м. Київ, МАУП, 24 трав. 2011 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2012. — 246 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: формування міжкультурної комунікації”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

Н. М. Чернуха, Д. В. Біч

Міжкультурні зв'язки у сучасному
освітньому просторі 5

І. П. Бідзюра

Концепція мотивації професійної
діяльності: парадигмальний контекст
управлінської компетентності
працівників ВНЗ 8

О. В. Кобзєва, В. О. Матюхін

Особливості антикризового управління
недержавними ВНЗ 13

Т. І. Боєва, Н. В. Немченко

Вища освіта сучасної України 16

Г. Л. Бондаренко

Риторика як засіб навчання
невербальним особливостям
міжкультурної комунікації 18

В. А. Гапоненко

Перспективи дистанційного навчання
в галузі суспільно-політичного
знання 22

Л. В. Георгінова, О. В. Богданов

Підготовка майбутніх менеджерів
в умовах формування міжкультурної
комунікації 26

Г. Я. Дідух

Специфіка викладання політології
іноземним студентам у контексті
міжкультурної комунікації 32

О. І. Дікарев, О. В. Волонець

Атомна енергетика у політичному
та економічному вимірі 36

Є. І. Качмарський

Оптимізація мережі загальноосвітніх
навчальних закладів у контексті
адміністративно-територіальної
реформи в Україні 43

Ф. М. Медвідь, В. В. Баран

Елітарна концепція Юрія Липи в умовах
формування міжкультурної взаємодії 46

І. М. Найдьонов

Проблеми модернізації
ефективності освіти 54

Т. І. Науменко

Розвиток духовності дитини: педагогічні
технології 58

Н. М. Терещенко

Проблеми формування управлінської
стратегії бібліотечно-інформаційних
установ у забезпеченні якості освіти 62

О. О. Щербань

Загальні проблеми: інформаційні
технології і сучасна освіта 69

Н. Н. Юсеф

Межкультурные связи стран Ближнего
Востока (образовательный аспект) 71

І. О. Денісова

Формування міжкультурної
комунікації студентів вищих
навчальних закладів у процесі вивчення
іноземних мов 74

В. С. Ейсмонт

Теоретико-методологічні аспекти
економічного зростання, економічного
розвитку і розвитку економіки 78

Т. О. Костюк

Проблеми модернізації освіти в Україні
в рамках Болонського процесу 88

М. Ф. Медвідь, А. А. Ольховик

Соціалізація особистості
в умовах формування міжкультурної
комунікації 93

І. М. Николин

Розвиток комунікативного
досвіду особистості з труднощами
спілкування 97

І. О. Проценко

Політологічний вимір
інтелектуального капіталу 103

О. С. Хоменко

Засадничі умови формування політичної
стабільності в суспільстві,
що трансформується 107

К. Е. Шумовська

Проблеми освіти державних
службовців в сучасній Україні 117

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕРЕЖІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 3, 2012, 43–45

Останніми роками мережа загальноосвітніх навчальних закладів під впливом складної кон'юнктури розвитку держави зазнала значних змін. Несприятлива демографічна ситуація та інші соціальні й економічні чинники призвели до скорочення контингенту учнів та зменшення кількості загальноосвітніх навчальних закладів, особливо шкіл I та I–II ступенів у сільській місцевості. Намітилася тенденція щодо фізичного та фінансового обмеження доступності загальноосвітніх закладів. За таких умов відбувається зниження мотивації учнів до навчання через недостатній рівень освітніх послуг.

У зв'язку із тенденцією загального старіння населення та зменшення учнівського контингенту зменшується і співвідношення кількості учнів, які припадають на одного вчителя. У школах з малою наповнюваністю учнів один учитель викладає кілька навчальних предметів. У більшості класів, де менше 5-ти учнів, організовано індивідуальне навчання, відсутня повноцінна позакласна, спортивно-масова, виховна

робота, що не сприяє соціалізації учнівської молоді. Наявні проблеми з організацією харчування, медичного обслуговування дітей. У таких закладах зростає вартість утримання одного учня. Вартість утримання одного учня у школах, де навчається менше 20-ти учнів, становить понад 20 тис. грн. Такі величезні затрати не забезпечують якість освіти, а спрямовуються на утримання приміщення, оплату праці та комунальних платежів.

Застаріла матеріально-технічна база шкіл і скорочення чисельності учнів призводять до неефективності функціонування існуючої шкільної мережі. Наявних бюджетних ресурсів недостатньо для того, щоб підтримувати ефективність мережі та належний рівень якості освітніх послуг. У разі недостатнього фінансування системи освіти або нераціонального розподілу бюджетних коштів органами державного управління ЗСО значно послаблюється соціальний захист учнів і вчителів та посилюється вплив педагогів зі шкіл.

Ці факти зумовлюють, особливо в сільській місцевості, потребу

у створенні освітніх округів чи територій, що дасть можливість максимально наблизити, прив'язати інфраструктуру шкіл до сімей, громади, зробити її більш гнучкою, такою, що відповідає інтересам споживачів.

На сьогодні ситуація з оптимізацією мережі навчальних закладів, як один із пунктів реформування освіти, викликає значний резонанс на місцевому рівні і впровадження її в дію часто відбувається із порушенням чинного законодавства. Іноді повноваження щодо закриття шкіл беруть на себе районні адміністрації (за законом – належать територіальній громаді) і на власний розсуд проводять “жорстку” оптимізацію навчальних закладів, закриваючи їх де тільки можливо. Це призводить до того, що в окремих територіях під загрозою скорочення опинилися понад 15 % працівників освіти.

Недостатній рівень фінансування закладів освіти, низька зарплата педагогічних працівників, зниження престижності вчительської професії та загальне старіння населення спричинили до істотних змін у територіальній віковій структурі учительських кадрів. Факт старіння педагогічних кадрів породжує ряд проблем, а саме: збільшення вікового розриву між поколіннями дітей та дорослих й ускладнення процесу спілкування учнів і вчителів; виникає проблема професійної мобільності, що відбувається на ринку праці в галузі освіти; у вчителів із стажем роботи більше 20-ти років відбувається старіння предметно-методичних знань.

З метою оптимізації мережі навчальних закладів та охоплення дітей дошкільного віку навчанням, збільшується кількість шкіл, реорганізованих у навчально-виховні об'єднання, які працюють у складі “загальноосвітня школа – дошкільний навчальний заклад”. Обов'язковою умовою при цьому є реалізація у повному обсязі програми “Шкільний автобус” як на державному, так і на місцевому рівнях.

Мережа загальноосвітніх навчальних закладів має формуватися за такими принципами: а) доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; б) надання кожній людині рівних умов для повної реалізації її здібностей, обдаровань, всебічного розвитку; в) відкритий характер освіти, створенням умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина; г) інтеграція внутрішня і зовнішня; д) соціальний захист дітей.

Прискоренню оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів сприятимуть: а) залучення громад та фінансово-активних суб'єктів господарювання до вирішення проблем функціонування навчальних закладів. Внесення змін до законодавства в частині набуття громадами певних обов'язків щодо утримання закладів освіти, розташованих у межах тієї чи іншої адміністративно-територіальної одиниці; б) багатоканальне фінансування за рахунок виконання різних програм (у тому числі забезпечення шкільними автобусами), розширення переліку додаткових послуг, які можуть

надавати навчальні заклади; в) вивільнення і перерозподіл ресурсів між освітніми закладами сприятиме створенню нових освітніх можливостей, зокрема розвитку матеріально-технічної бази відповідно до сучасних вимог.

Реорганізація (закриття) загальноосвітніх шкіл з малою наповнюваністю учнів, створення опорних (базових) шкіл дасть можливість забезпечити доступність якісної освіти, якої вимагає сучасний етап розвитку українського суспільства, належні умови для морального, інтелектуального, фізичного, художньо-естетичного розвитку учнів, виховання громадянина демократичного суспільства.

Процес оптимізації мережі навчальних закладів має бути змістов-

но пов'язаний із адміністративно-територіальною реформою та проводитися з урахуванням демографічної й економічної ситуації та необхідності підвищення якості освіти шляхом створення освітніх округів, реформування системи інтернатних закладів, завершення процесу передачі функцій з оперативного управління професійно-технічними навчальними закладами на місцевий рівень.

Оптимізація мережі обов'язково передбачає зміцнення навчально-матеріальної бази реорганізованих закладів освіти, впровадження профільного навчання і допрофільної підготовки, удосконалення психологічного супроводу навчально-виховного процесу, забезпечення подальшого впровадження інноваційних методів роботи.